

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 32/2022-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu vyšetrovateľky odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Komárno č. ORP-298/1-VYS-KN-2019 z 28. septembra 2021 a proti upovedomeniu prokurátorky Okresnej prokuratúry Komárno č. k. 1 Pv 442/19/4401-83 z 3. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2 a čl. 41 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 10 ods. 2 a čl. 32 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a svojich práv podľa čl. 8 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením vyšetrovateľky Policajného zboru Slovenskej republiky a upovedomením prokurátorky Okresnej prokuratúry Komárno (ďalej len „okresná prokuratúra“) uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Z dôvodu nepriaznivých majetkových pomerov sťažovateľka žiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní o jej ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je (spolu s [REDAKOVANÉ]) obvinená zo zločinu vydierania v spolupáchateľstve podľa § 20 k § 189 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) a na § 139 ods. 1 písm. i) Trestného zákona.

3. Uznesením vyšetrovateľky odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Komárno č. ORP-298/1-VYS-KN-2019 z 28. septembra 2021 (ďalej len „uznesenie vyšetrovateľky“) došlo podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku k pribratiu znalca do predmetného trestného konania na účel vypracovania znaleckého posudku týkajúceho sa jej osobnosti, motivácie jej konania i predpokladu vývoja jej správania do budúcnosti. V uznesení vyšetrovateľky boli sformulované konkrétne otázky, na ktoré má znalec vypracovať posudok do 27. októbra 2021.

4. Sťažovateľka podala na pošte 11. októbra 2021 sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľky, ktorú doplnila ďalšími dvomi podaniami zo 14. októbra 2021 a z 18. októbra 2021.

5. Sťažnosť sťažovateľky bola uznesením prokurátorky okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 442/19/4401-81 z 18. novembra 2021 odmietnutá ako oneskorene podaná.

6. Ďalšie podania sťažovateľky boli vyhodnotené ako žiadosť podľa § 210 Trestného poriadku, ktorou sťažovateľka namieta formuláciu otázok určených pribratému znalcovi a zmätočnosť odôvodnenia uznesenia vyšetrovateľky, a zároveň ako námietka zaujatosti proti konajúcej vyšetrovateľke, ktorou sťažovateľka žiada, aby Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Nitra predmetnú vec vyšetrovateľke odňalo. Tieto podania vybavila prokurátorka okresnej prokuratúry upovedomením č. k. 1 Pv 442/19/4401-83 z 3. decembra 2021 (ďalej len „upovedomenie prokurátorky“), ktorým žiadosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti formulácii otázok znalcovi a proti odôvodneniu uznesenia vyšetrovateľky vyhodnotila ako nedôvodnú a v časti majúcej charakter námietky zaujatosti ju vrátila vyšetrovateľke, ktorá má sťažovateľku upovedomiť a spôsobe vybavenia.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti namieta formuláciu otázok pre znalca pribratého do trestného konania, pretože otázky môžu byť podľa jej názoru zneužitá alebo môžu zasahovať do integrity rodiny sťažovateľky, v dôsledku čoho neprimerane „zasahujú do autonómnej sféry nášho rodinného a nášho súkromného života“. Sťažovateľka je presvedčená, že v položených otázkach sú už pre znalca naznačené odpovede, ktoré orgány činné v trestnom konaní očakávajú.

8. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd *«Uznesenie a uvedené otázky vyslovil za nie je v súlade ústavou teda moja práva na súkromný život, rodinný život v zmysle čl. 8 DOHOVORU „EDLP“ a v zmysle listinný základných práv porušené bolo.»*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. V prvom rade ústavný súd poznamenáva, že vychádzajúc z požiadavky neformálnosti pri posudzovaní podania, ktoré mu bolo adresované a doručené, dospel k jednoznačnému záveru, že sťažovateľku nie je potrebné vyzývať na doplnenie chýbajúcich náležitostí jej návrhu na začatie

konania (jednoznačné sformulovanie petitu, doplnenie údajov slúžiacich posúdeniu, či spĺňa podmienky na ustanovenie právneho zástupcu).

11. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh totiž nepochybne vyplýva, že sťažovateľka sa ocitla v procesnom postavení obvinenej v trestnom konaní, ktoré je v štádiu prípravného konania. V trestno-procesnej forme uznesenia vyšetrovateľky s následným prieskumom prokurátorky okresnej prokuratúry bolo nariadené znalecké dokazovanie, proti ktorému sťažovateľka brojí.

12. K časti ústavnej sťažnosti namietajúcej uznesenie vyšetrovateľky ústavný súd odkazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany práv a slobôd pred ústavným súdom iba v prípade, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje.

13. Keďže sťažovateľka mala možnosť domáhať sa nápravy tvrdeného porušenia svojich práv na okresnej prokuratúre prostredníctvom sťažnosti, ktorá je riadnym opravným prostriedkom, a túto svoju možnosť aj využila, ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením vyšetrovateľky nemá právomoc na takéto preskúmanie (I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05). Ústavný súd preto časť ústavnej sťažnosti smerujúcu proti napadnutému uzneseniu vyšetrovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

14. Aj k časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľka navrhuje prieskum upovedomenia prokurátorky, považuje ústavný súd najprv za potrebné pripomenúť, že trestné konanie od svojho začiatku až do jeho konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, II. ÚS 476/2017). Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného náprava procesných pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci [orgánov činných v trestnom konaní a súdov (napr. III. ÚS 120/2011, III. ÚS 521/2017, II. ÚS 544/2018)].

15. Trestné konanie vedené proti sťažovateľke nie je ukončené. Znalecký posudok, ktorý bude výsledkom činnosti znalca pribratého uznesením vyšetrovateľky, predstavuje dôkazný prostriedok. Bude teda podliehať hodnoteniu orgánov činných v trestnom konaní, prípadne aj súdu, pokiaľ sa sťažovateľkina trestná vec dostane do štádia konania pred súdom. Sťažovateľka má teda v právoplatne neukončenom trestnom konaní stále k dispozícii všetky procesné práva priznané obvinenému, v rámci využitia ktorých môže neústavnosť či nezákonnosť, a tým aj procesnú nepoužiteľnosť znaleckého posudku namietat.

16. Pokiaľ ide o zásahový potenciál samotného znaleckého posudku ako takého (sťažovateľkino tvrdenie o zásahu do jej práv hmotnej povahy), ústavný súd konštatuje, že zo vzájomného vzťahu medzi povahou trestného obvinenia vzneseného sťažovateľke a odborom (psychológia) i odvetvím znaleckého skúmania, ktoré bolo nariadené (klinická psychológia dospelých), nevyplýva napätie spôsobilé signalizovať zásah do súkromného a rodinného života sťažovateľky vyžadujúci prijatie jej ústavnej sťažnosti v časti smerujúcej proti upovedomeniu prokurátorky na ďalšie konanie. Sťažovateľka sa podľa obvinenia mala dopustiť zločinu vydierania vyvíjaním psychického nátlaku na poškodených, ktorí takto mali zmeniť svoje svedecké výpovede, aby sa tým dosiahla obnova konania právoplatne odsúdeného manžela sťažovateľky [REDACTED]. Hrozbu podávania trestných oznámení na vydierané osoby následne sťažovateľka so spoluobvinenou mali aj reálne naplniť.

17. V popísaných okolnostiach sa orientácia znaleckého skúmania na osobnostné rysy sťažovateľky ako obvinenej, jej osobnostnú štruktúru, jej spôsob myslenia, jej stupeň rozumovej a mravnej vyspelosti i emocionálnu stránku jej rodinného a partnerského zázemia nejaví ako neprimeraná účelu vedeného trestného konania. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že znalecké skúmanie bolo nariadené v odbore psychológia, pričom jeho cieľom v zmysle zadanej znaleckej úlohy je okrem iného aj záver o tom, či bude potrebné ďalšie skúmanie duševného stavu obvinenej sťažovateľky, a to znalcom z odboru psychiatrie. I toto zistenie naznačuje rešpektovanie proporcionality zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľky nariadeným znaleckým dokazovaním.

18. Z dôvodov uvedených v predchádzajúcom bode ústavný súd nepovažuje za ústavne pochybný záver prokurátorky okresnej prokuratúry v jej upovedomení z 3. decembra 2021, podľa ktorého „*doposiaľ zabezpečené dôkazy plne odôvodňovali postup vyšetrovateľky podľa § 142 ods. 1 Tr. poriadku...*“. Preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti upovedomeniu prokurátorky ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Pokiaľ ide o sťažovateľkinu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, ústavný súd uvádza, že na to, aby o nej mohol rozhodnúť, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

20. Ak ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

21. V nadväznosti na záver vyslovený v predchádzajúcom odseku ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľky nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom je zřejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017). Keďže nebol splnený jeden z predpokladov

ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhoviel (bod 2 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu